

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ —
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravništvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ —
četrt „ 5 „ —
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 198.

V Ljubljani, v četrtek 30. avgusta 1900.

Letnik XXVIII.

Vabilo na naročbo.

S 1. septembrom se pričinja nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v upravništvu:

Vse leto 20 kron. Četrt leta . 5 kron.
Pol leta 10 „ Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. Četrt leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 „ Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naročnine se ne ozira.

Upravništvo „Slovenca“.

Govor drž. poslanca Povšeta na shodu v Št. Rupertu.

(Izv. poročilo.)

V naši državi bije se ljut boj za jezikovne pravice, med tem pa blagostanje naroda silno propada. Dokaz temu je, da se je leta 1898 samo na Kranjskem vknjižilo za 3 milijone goldinarjev novih dolgov. Tisti možje, ki so v raznih cenilnih komisijah in odločujejo visočino osebnih dohodkov, naj bi vpoštevali to številko, da pri kmečkih posestvih ne bodo iskali visokih dohodkov. Na Kranjskem je samo na kmečkih posestvih (brez veleposestva) vknjiženih dolgov za 62 milijonov goldinarjev. Na 1 oralo obdelanega sveta pride skoraj 200 gld. vknjiženega dolga. Kranjski kmetovalci potrebujejo torej, če vzamemo povprečno 50dst. mero, samo za obrestovanje vknjiženih dolgov nad 3 milijone goldinarjev. Ves zemljiški davek brez priklad znaša za Kranjsko 600.000 gld. Torej je treba za plačevanje obresti priskrbeti kmetovalcem petkrat toliko, kolikor iz-

dajo za davke. Iz tega moramo sklepati, da kmetijstvo na Kranjskem dela z izgubo.

Tudi večji posestniki tožijo, da bolj in bolj propadajo, zato vidimo, da se vedno več zemljišča daje v najem. Povsod so narastli stroški za obdelovanje, izkupila za pridelke pa padajo. Pred 20 leti je veljal mernik pšenice 3½ gld., danes velja komaj 2 gld. In jednako je pri drugih predmetih. Vzrok padanju cen so premenjene svetovne razmere. Amerika preplavlja svetovni trg s svojim žitom. Naš pridelek v svetovnem prometu nima nikakšnega pomena. Amerika ima jako rodovitno svet. Na enem samem oralu zraste 60 do 80 mernikov pšenice, pri nas komaj 30 mernikov. Pšenico prepeljujejo parniki za nizke ceno. Zato lahko izpodriva ameriško žito naše pridelke. Treba bi bilo z vso silo delati na to, da se zboljšajo naše gosp. razmere, a za to je treba državnega zboru. Toda mesto da bi se sklenila nagodba z ogersko državno polovico tako, da bi bila nam v korist, divja v državnem zboru strasten boj.

Čakajo nas pa še važnejše nagodbe. Leta 1903 se bode obravnavalo o nagodbah s tujimi državami. Skrbeti bode treba, da se ne bode dovolilo, kakor pred desetimi leti, vpeljati vino iz Italije po znižani ceni. Poprej je znašala colnina za 1 hl. laškega vina 20 gld. v zlatu, danes samo 3 gld. 20 kr. Nam pri tej nizki carini ni mogoče tekmovali z laškim vinom. Obdelovanje vinogradov je pri nas težavno in dragoceno. Vinogradi so pri nas večinoma v strminah, gnoj je treba donášati, delavci so dragi. V Italiji imajo vinograde v ravnini, cena delavcem je nizka. Dober delavec dobi tamkaj komaj 50 kr. na dan. Na Italijanskem imajo vroče podnebje, ni se treba bati slane, katera pri nas pogostokrat ves pridelek v kali uniči.

Vsled trtne uši se je zasadilo pri nas že na tisoče oralov vinogradov z ameriški trtami. Stroški so bili ogromni. Obnovljenje jednega orala vinograda je stalo najmanj 1000 gld. Kam z vinom, kedar bodo novi vinogradi obrodili, če bode laško vino naše dežele preplavljalo? Državnim poslancem se

bode treba potegovati za to, da se laškemu vinu zopet naloži visoka carina. Treba bode pa tudi ameriškemu žitu naložiti carino, da ne bode gospodarilo na naših trgih. Naša država je leta 1893 dovolila Italiji tudi, da mere vpeljati južno sadje brez carine v naše pokrajine. Posledica temu je bila, da je prišlo 11krat toliko sadja iz Italije, kakor poprej. Dovolila je naša država v to, ker je pričakovala, da bode Italija kupovala avstr. bukovne deske (tavolet in testone). Vlada zjedinjenih ameriških držav je pa znala obrniti vodo na svoj mlin. Dovolila je, da se sme v Ameriko uvažati lahko sadje brez carine samo v zabojih, narejenih iz ameriških desek. Deske so se zaznamovale in laški trgovci so kupovali samo ameriške deske, da so se izognili sitnostim.

Naša država je sklenila leta 1893 še precej ugodno pogodbo z inozemskimi državami glede izvoza živine. Živinoreja je pri nas glavni pridelek. Prvo leto je znašalo skupilo za v tuje države prodano živino okrog 90 milijonov goldinarjev. Tuji kmetovalci, tako imenovani agrarci, so pa znali uvoz naše živine onemogočiti. Ako je prišla le jedna bolna goved iz naše države, so takoj zahtevali, naj se uvoz naše živine ustavi. In leta 1899 se je res vsled tega samo za 28 mil. goldinarjev naše živine prodalo v tuje države.

V Ameriki je bilo kmetijstvo pred tridesetimi leti v slabih razmerah. Kmetovalci so imeli dolga čez 3000 milijonov dolarjev. Prometna sredstva so bila slaba. Toda kmetovalci so se pričeli združevati. V svojih združenjih, po raznih shodih so zahtevali od vlade, naj skrbi za njihove potrebe. Vlada je zares vsled teh zahtev zidala železnice, skrbela za parnike in uredila vožnjo na železnici in na parnikih tako, da je možno celo v London pripeljati sveže meso. Tudi druge države so zboljševale prometne razmere.

Dolenjska je dobila v zadnjem času svojo železnico. Ko smo sklepali zakon glede te železnice, smo upali, da se bode v kratkem obrestovalo 7½ milijona goldinarjev glavnih deležev po 4 odstotke. Toda žalibog

se naše nade niso izpolnile. Kranjska dežela mora vsako leto mnogo tisoč goldinarjev doplačati. Lastniki sedanjega promogokopa v Št. Janžu nameravajo napraviti železnico od premogokopa do Sevnice. Potruditi se bode treba, da se železnica spelja skozi vašo prijazno dolino v Trebnje, da se tako promet na dolensko železnico obrne.

Zadruga bi pripomogla, da bi se pridelki naše dežele laže in bolje razpečevali. Letos bodedo imeli dobro sadno letino. Toda takrat, ko je sadja veliko, nima skoraj nobene cene! Ako bi pa stopili s tujimi deželami v zvezo, bi se lahko prodalo. Kot podpredsednik kmetijske družbe sem pred leti pisal na Nemško, če bi se moglo tjakaj oddati sadje. Odgovorili so mi: »Ali morete garantirati vsaj za 100 vagonov sadja? Ker to ni bilo mogoče, je kupčija izostala. Ako bi pa bile po vsej deželi osnovane kmetijske zadruge, bi bilo lahko tako kupčijo skleniti. Vsaka zadruga bi od svojih udov proizvedela, koliko sadja bi mogel vsakdo prodati. Zadruga bi o tem poročala osrednji zadrugi in ta bi vedela, koliko je sadja v deželi na prodaj.

Za letošnje leto je železniško ministerstvo v pospeševanje sadne kupčije dovolilo, da se bode sadje prevažalo po železnici kot brzovozno blago. To je velicega pomena. Sadej se ne ohrani dolgo, zato mora prej ko mogoče priti na določeno mesto. Sedaj je sadje dostikrat na železnicih zastajalo tako dolgo, da se je pokvarilo. Pred 3 leti sem dobil s svojega posestva na Gorenjskem sadje na Dunaj. Vozilo se je ravno 3 tedne. Lahko si mislite, v kakšnem stanju je došlo.

Pri vas ste uže začeli z združnim življenjem. Osnovala se je Raiffeisenova posojilnica. Te posojilnice pospešujejo zlasti osebni kredit. To me navdaja s posebnim veseljem, da se po Raiffeisenovih posojilnicah vračajo tisti časi, ko nista šla, če je kaj posodil sosed sosedu, v pisarno k advokatu ali notarju, ampak na mož besedo se zanesla. Izdalo je to več, kakor vsa pisma. Za vašo dolino bi vam priporočal, da bi napravili mlekarško zadrugo, kakor se je osno-

LISTEK.

O Levčevem „Slovenskem pravopisu“ in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrekelj.

(Dalje.)

V slovnici slovenskega knjižnega jezika, slonečega na dolenski in notranjski, je torej izreka končnega in predsoglasniškega *l*-a kot srednjega *l*-a stara celih — deset let! In to imenujejo nekateri — posestni stan *l*-a! Gibanje za vpeljavo take izreke je resda nekoliko starejše. Severno-vzhodnim omikanim našim Štajercem se je zdela kranjska izreka neprijetna, ker jim ni bilo dano, da bi se je bili privadili v šolah; ko so videli, da se nekd tudi pri drugih Slovanih (Čehih) izgovarja zdaj *l* čisto, so zahtevali tako izreko kot splošno, ker bi bila kolikor toliko opravičena vsaj po njih domačem narečju. Občevanje s takimi rojaki in morda tudi s Čehi je zaneslo klico take izreke tudi med zapadno slovensko mladino, ki se je šolala na vseučiliščih, po tih pa je prišla ta moderna izreka v domovino. Nenakost v izreki *l*-a po raznih krajih je že l. 1861. spodbudila Slovence, da so začeli premišljevat, kako bi se dala vpeljati edinost. V Novicah se je pisalo „o slovenskem govornem (parlamentarnem) jeziku“. Prvi, ki se je oglašil, je nastavl pravilo „govori, kakor pišeš — brez izjemkov“ (Novice 1861, 198 ns.). Toda kmalu mu je že na str. 216 odgovoril J. G., da je pravilo nevmetno in da je treba tudi

nam pravil o izreki, kakor jih imajo drugi narodi, posebno romanski. Ker je prvi nasvetovavec predlagal izreko *prišel* (izgovorjeno „čisto“), je potem objavil l. 1862. na str. 131. ns. „Novic“ L. Svetec (Podgorski) odgovor, v katerem zahteva eno izjemo, namreč gledé *l*-a, in to izreko *o*. Pozneje je pisal o tem še Škrabec v spisu „O glasu in naglasu našega knjižnega jezika“ in še pozneje v „Cvetju“ l. 9, 11, III. 5—6 itd. dalje v „Dom in Svetu“ (l. 1888) str. 10—12, 25—27, 41—43) V. S. v spisu „Izgovarjanje končnice opisovalnega deležnika“ (poteguje se za „čisto“ izreko) in Fr. Lekše v spisu „Recimo katero o našem pravorečju!“ (ibid. 75—76, 125—126, 137—139, 152—154, 169—171, v katerem zahteva zgodovinsko izreko *u*). V srednjih šolah se je šele zadnjih trideset let začela širiti izreka „čistega“ *l*-a zlasti po profesorjih slovenščine, ki so rojeni med Muro in Dravo in katerih je razmeroma največ; toda da je ta že prodrla povsod, kakor trd nje zagovorniki, je neresnica; to je le njih — želja! Zato je tudi smešno, govoriti tukaj „o posestnem stanju olikanega jezika“, ki je vendar tudi po izpovedbi g. Ilesiča „še nekako v teoriji“ (str. 7.), in imenovati staro izreko „novotarijo“. Logika g. Ilesiča je namreč poleg mnogih drugih priimkov nadela zgodovinsko vtrjeni izreki, katere so se posluževali naši najboljši pisatelji Vodnik, Ravnikar, Kopitar, Prešeren, Jurčič, Erjavec in drugi, tudi lepi priimek „novotarija“. „Novotarija“ je vendar le to, kar je šele od včeraj, kar se šele skuša vpeljati, in ne to, kar krepko živi v narodu že stoletja! Tudi najboljša slovenska prozajika Levstik in Stritar, ki jima moramo pripisovati za lepoglasje

pač toliko čuta, kakor Perušku in Ilesiču ali vrednici „Slovenke“ — ali morda ne? — sta se izrekla za staro izreko. Za Levstika nam spričuje to njegov nauk v slovenski slovnici na str. 2.; Stritar pa se je stare izreke vedno držal v vseh svojih predavanjih na Dunaju, ki so pač tudi bila „javna“ vsaj za dunajske Slovence. Ta njegov nazor pa je lahko spoznati tudi iz neke njegove opomnje v dunajskem Zvonu (II. [1876] 272), kjer graja rimo *val* — *obal* („Potoček je mim* tek, * V njegov sem gledal vāl, * Kako, kako je hitel * Do morskij tja obāl“) in piše: „Do morskij tja obal: Ta verz nam tudi ni prav po volji; ne tolikanj zaradi malo potrebne besedice 'tja', ki ni ravno prazno mašilo, kakor se nam zdi v III. 1 'In tja v nebo sem gledal'; takih mašil se je ogibati kolikor mogoče, dasi se tako pogosto nahajajo. Toda beseda 'obal'! *Val* — *obāl* — izmed sto bralcev jih bode bralo devetindevetdeset: '*vau*' in potem '*obau*'? ali takó se ne smé brati ta beseda, ker je gen. plur., a kje je potem rima? Seveda gospod Ilesič bo rekel: „To je pisal Stritar že pred 24 leti, ko sem jaz v preteklini komaj raztrgal prve breguške — in kaj je meni Stritar? Saj ga je nedavno najnovejši slovstveni zgodovinar slovenski v listu „Süden“ nevsmiljeno in resolutno vrgel med staro šaro! Slovensko slovstvo se je začelo pravzaprav šele po mojem rojstvu: Kar je spisanega prej, je v jezikovnem in slovstvenem oziru — pena! Naš knjižni jezik je že izdavná zasnovan na *l*-u, ker so že petnajst let (!) poprej prvič zahtevali tako izrekanje!“ Res čudna starodavnost!

(Dalje sledi.)

vala na bližnjem Trebelnem. Ne zamerite mi, če vam odkrito povem, jedno napako imate. Zanašate se preveč na vinaki pridelek. Živinoreja se pa zanemarija.

Na Notranjskem so tudi še pred malo leti redili malo živine. Seno so rajše prodajali v Trst. Kolika škoda za gospodarstvo! Travniki tudi ne more vedno le dajati, ako nič ne dobi. Ako pa živine ni, tudi gnoja ne bode in zemlja bode vedno bolj pešala. Tisto malo vinskega pridelka kmalu poide. Pomisliti je treba, koliko je truda in stroškov z vinogradi. Dohodek se pa dobi iz vinograda samo enkrat na leto. Ako bi pa imeli mlekarstvo zadrugo, bi šel zadrugar koncem vsacega mesca s knjižico v zadrugo in bi prejel gotovo svoto denarja za svoje mleko.

Notranjski sosedi blagoslovila uro, ko se je ustanovila mlekarstvo zadruga. Združite se tudi tukaj in napravite tako zadrugo. Podpora gotovo dobita. V deželni odbor je obveljalo načelo, da je treba tudi na Dolenjskem živinorejo pospeševati.

Sloveči voditelj socialne demokracije je rekel: »Dokler bo kmečki stan imovit, dokler bode dobro shajal, je vse zastoj, da bi mi socialni demokratje dosegli svoj smoter. Toda sedaj, ko ameriška konkurenca kmetovalca uničuje, ko dolгови naraščajo, ko kmet propada na vsej črti, nastopa naša doba, da bomo dosegli svoj namen in zmaga bode naša«.

Jaz pa rečem vsem, ki jim je mar blagor kmetijskega stanu, vzlasti vsem faktorjem, ki so poklicani za vodstvo ljudstva: Skrbite za blagostanje kmetov in obvarovali ga bode socialna demokracija.

Politični pregled.

V Ljubljani, 30. avgusta.

Obstrukcija in Slovenci. Iz peresa nekega slovenskega državnega poslanca priobčuje včerajšnja praska »Politik« uvodnik, v katerem neznani avtor obširno opisuje, kako stališče zavzema slov. državnoz. delegacija in seveda tudi slovenski narod nasproti obstrukciji sploh in posebe nasproti mladočeski obstrukciji. Izjavlja se najprej, da smo mi vedno proti vsaki obstrukciji, ker je parlament jedino mesto, kjer moremo povzdigniti svoj glas za pravice našega naroda; od vlade same nam ni ničesar pričakovati. Obstrukcija na desnici ima pa še drugo napako; večini pač ni treba obstruirati, marveč pokazati mora le, da je večina in da ima kot taka potreben vpliv. Res je sicer, da so Čehi prisiljeni pričeli obstrukcijo in so zahtevali zadoščenja za krivico z dne 17. oktobra m. l., toda pomisliti treba na posledice ter da bi bile te posledice Nemcem zelo ljube. Saj ničesar bolj ne žele, nego da pride nemško-centralistiška birokracija do popolne nadoblasti. Nemcem bi torej Čehi storili le veliko uslugo, ako bi hoteli še nadalje obstruirati. Obnovitev desnice je potem druga stvar. Obstrukcija jo naravnost onemogoči, ker odbijamo od sebe katoliško ljudsko stranko in Poljake. To zopet škodi nam, koristi pa Nemcem. Čehi morejo torej iskati zadoščenja le v tem, da se z mirnim parlamentarnim delom razbije nemška »Gemeinbürgschaft« in omogoči vspešno pravno pogajanje.

Obnova stare desnice je sedaj jedna prvih točk programa katoliške ljudske stranke za zborovanja po raznih krajih Gorenje Avstrije. Minulo nedeljo se je sprejela na shodu ondotnega katoliškega političnega društva resolucija, v kateri shod izjavlja, da je želeli obnovitve stare desnice, izdelal naj bi se le nov odločen in strogo omejen program, ki naj bi obsegal tudi Ebenhochove zahteve. Naglašalo se je tudi, da taka obnova ni nemogoča, a ob enem silno potrebna. V parlamentu namreč ni mogoče priti do normalnih razmer, ako se ne ustanovi večina, ki bi lahko kljubovala vsem navalom. — Liberalnim listom seveda to ni posebno všeč in ker drugje ne morejo do živga, očitajo nemškemu katolikom, da lazijo za češkimi husiti. To očitaje je seveda kaj drzno, ker večina čeških poslancev nima nikakega stika s protikatoliško stranko. — Sicer se pa mora priznati, da bi tudi obnovitev desnice ne koristila mnogo, ako se ne odstrani obstrukcija na levi in na desni.

Brez primerne zadoščenja se pa Čehi ne udajo.

Rumunski kralj Karol je došel včeraj v Lšl na obisk cesarja Franca Jožefa. Zunanji minister grof Goluhovski z legacijskim svetnikom Mereyem se je podal takoj za njim v Lšl. Ker se ni dolgo tega, kar je bil grof Goluhovski v Lšlu, se sklepa iz tega, da obisk rumunskega kralja ni samo uljudnostni čin, marveč da se mu mora na vsak način pripisovati velika politična važnost. Na vrstu razgovorov je seveda rumunsko-bolgarska zadeva. Listi v Bukarešti trdijo celo, da je kralj Karol samo radi razpora z Bolgarijo pohitel v Lšl. To je seveda tudi precej verjetno, kajti samo za dva ali tri dni bi se kraljeva dvojica ne podala na potovanje, ko bi ne bilo izrednih potreb. Bržkone želi rumunska vlada, naj naš zunanji urad odločno posreduje proti Bolgarom. Kaj ukrenejo sedaj v Lšlu in komu bode dala prav naša vlada, se seveda sedaj še ne ve.

Vojska v Južni Afriki. V okolici Belfasta, ob železniški progi Pretorija Komali-Port ter ob cesti mej Ermelom in Machadorpom v vzhodnem delu Transvala se je vnel minulo soboto, kakor se v obče sodi, odločen boj mej ogromno angleško armado ter preostalim delom burske vojne moči. Angleškim četam poveljuje maršal Roberts, burskim pa general Botha. Boj se je vnel na črti, ki meri po Robertsovem poročilu 30 angleških milj. Z vspehom v soboto in nedeljo se Roberts ne more posebno pohvaliti. Vzrok temu je izborna burska artilerija, ki je imela razpostavljene tri »dolge Tome«. Že iz Robertsovega poročila je razvidno, da so bili Buri ta dva dneva mnogo na boljem, da so bile posebno izgube na angleški strani mnogo večje. Kaj tacega se kajpada Angleži niso nadjali, tem manj, ker se general Dewet in Delarey te bitke niti ne udeležujeta in se nahajata še vedno ob železniški progi Bloemfontein-Pretorija. General Botha je pač izborno razpostavil svoje maloštevilne čete. Izbral je že itak na najvišjem delu Transvala celo vrsto holmov in zased, ki se kakor veriga vleče v označeni črti, ter razvrstil po njih še vedno precej številno artilerijo. Roberts je imel na razpolago poleg svojih močij še armadi generalov Pole-Carew in French od zahodne strani ter ono generala Bullerja, ki je te dni srečno (?) prilomastil iz natalskih sotesk. Samo konjice so imeli Angleži štiri brigade. In vendar se boj ni odlečil niti v nedeljo in ne v torek. Do ponedeljka Burom sploh niso mogli do živga. Šele včerajšnja poročila javljajo, da je imel Buller nekaj vspeha, ker je prodril burske vrste in so se Buri umaknili. Toda tako poročilo prihaja samo z jedne strani, mejtem ko brzojavljajo iz Kapstadta, da je Buller zasedel šele Bergendal, tri angleške milje zahodno od Dalmanuthe. S tem je Buller sicer res prekoračil železnico mej Belfastom in Machadorpom, toda burskih vrst še ni prodril. Iz tega se torej da sklepati, da se bitka še ni odločila. Žene, otroke, živino ter zalogo živil in drugih potrebščin so odvedli Buri že poprej v Lydenburg in Boschveldt, kamor se tudi pada burska armada za slučaj, da jo doleti sedaj odločen poraz in se vojska v resnici konča. Angleški poročevalci so sicer vedeli poročati o nekem sklepu vojnega sveta proti volji generala Bothe, toda to bo bržkone jedna običajnih rac.

Cerkveni letopis.

Z Lučin, 26. avgusta. Dne 12. t. m. smo pri nas obhajali posvečenje naše nove cerkve. Prejšnji teden smo imeli ponovljenje sv. misijona, katerega smo prvič obhajali leta 1885, in sicer kot priprava na posvečenje nove cerkve. Vodila sta ga z izredno gorečnostjo gg. lazarista M. Klančnik in A. Nastran. V prelepih ter živo prepričljivih govorih sta podučevala ter mečila srca pazljivih poslušavcev, pa tudi neutrudeno izpovedovala od ranega jutra do poznega večera. Bodi jima tu izrečena očitno iskrena zahvala za nju trud in naporno delo!

Ljudje so se pridno, pa tudi radi in lahko udeleževali sv. misijona, ker je bilo žito, kar nam ga ni na večer dne 30. julija huda toča potolkla, večinoma že požeto, mlatev pa se pri nas prične še le po Vel. Šmaru. Obhajanih je bilo, dasi naša župnija šteje približno le 500 duš, okoli 700 ljudi.

Ze v petek pod noč so prišli k nam presv. knez in škof Anton Bonaventura, katere smo kolikor mogoče slovesno sprejeli. Pred novo cerkvijo, pa tudi ob potu do župnišča in do male kapele sv. Vida, kjer se je dve poletji služba božja opravljala in so se imele tudi izpostaviti sv. relikvije, med njimi tudi sv. Vida, našega župnega zavetnika, katere smo dobili po dobrotljivem posredovanju našega preč. knezoškofijstva iz nadškofijske kapele v Pragi, bilo je postavljeno nebroj mlajev z vihrajočimi zastavami slovenskimi, papeževimi in cesarskimi.

Presvetli so že v petek zvečer, pa tudi celo soboto in v nedeljo zjutraj neutrudno sedeli v izpovednici, ki je bila od vernega ljudstva svojpot kar oblegana. V soboto popoldne ob 4. uri se je blagoslovil misijonski križ, potem je bila prelepa procesija s presv. R. T., katero so presvetli sami nosili, in nazadnje sklep sv. misijona. Zvečer in celo lepo, krasno noč so ljudje pridno molili pred svetinjami sv. Vida in sv. Krizogona, izpostavljenimi v kapeli.

V nedeljo ob 1/9. uri se je pričel prelepi in pomenljivi, a dolgi obred posvečenja nove cerkve, pri katerem je bilo toliko ljudstva od blizu in daleč pričujočega, da ga naše Lučine še nikoli niso videle v tolikem številu, dasi se na sv. Vida dan pri nas vsako leto zbere silno veliko ljudi. Popoldne ob 1/3. uri je bila kanonična vizitacija in sv. birmo. Preč. oo. lazarista sta nas zapustila že okoli 1/3. ure, presv. pa okoli 5. ure popoldne. S solznimi očmi smo se ozirali za blagima gospodoma misijonarjema, ki sta se cel teden toliko trudila za naš duševni blagor, zlasti pa še za presvetlim knezom in škofom, ki so nam v dveh prekrasnih, dolgih govorih povedali z nepopisljivo unemo toliko lepega in spodbudljivega, pa nam na vrh še podarili 200 kron za našo novo cerkev.

Plačaj jim Bog obilno njihov trud in darežljivost z dobrotami dušnimi in telesnimi! Tako smo preživeli toliko zaželeni dan posvečenja naše nove cerkve, v resnici dan, kateremu so veljale besede psalmistove: »To je dan, ki ga je naredil Gospod, da se veselimo in radujemo v njem!« — Zdaj imamo, hvala Bogu, lepo, prostorno novo cerkev, katere smo bili tako potrebni. A žal, imamo še na njej mnogo dolga in pa koliko notranje oprave še nadostaje. Domači župljani so dali, kar so le mogli: darovali so v denarju nad 4000 gld., prevzeli rado voljno vso tlako in dali ter pripravili vse gradivo za zidanje, kar ni malo za župnijo, ki šteje komaj 500 duš in ima vsega skupaj samo 24 kmetijskih celih posestev, ako se vštejejo polovičarji in tretjinarji. Zdaj so naše denarne moči pozajete, in ne ostane nam drugega, nego da se oziramo po tuji pomoči. Premnogi dobrotniki, bližnji in daljni, so se že odzvali našim prošnjam ter nam že mnogo za novo cerkev podarili — njim vsem skupaj tukaj očitno izrečena najtoplejša zahvala!

Morebiti bi se pa še tu ali tam dobilo kako blago, radodarno srce, ki bi nam pomagalo po svoji blagi volji in moči v naši nemali potrebi, da bi mogli novo našo cerkev polagoma vsaj z najpotrebnejšim preskrbeti. — Cerkev nam je zidal za primerno nizko ceno g. Peter Bevk iz Cirknega, ki je v tem pravi vsečak in ima tudi jako dobre zidarje, ki so vajeni ne le opeke, ampak tudi kamenja. — Streho nam je pokril s pocinkanim železnim ploščakom naš rojak Matej Oblak, klepar na Vrhniki po neverjetno nizki ceni in nam tudi napravil žlebove in lijake — priporočamo ga kot izvrstnega, vseskozi realnega mojstra vsem cerkvenim predstojništvom. — Kupolo, stransko kapelo sv. križa in slavolok nam je poslikal naš znani rojak g. Mat. Bradaška, slikar sedaj bivajoč v Kranju, ki ga tudi za enaka dela toplo priporočamo.

Okna nam je po primeroma nizki ceni izdelal g. Ed. Stuhl v Gradcu, ki je pošten katoličan in vse hvale vreden steklarski slikar. — Veliki altar in stranski altar v kapeli sv. Križa nam je po nizki ceni napravil g. Josip Grošelj, znani podobar v Selcih. Ker nam bo isti g. kipar naredil še mala dva stranska altarja, poročamo o njegovem izvrstnem delu obširneše o svojem času. — Mizararska dela: izpovednico, omaro v zakristiji dva cerkvena stola in dve mizi izdelal nam

je v vsestransko zadovoljnost g. Jakob Demšar, mizar v Žireh; cerkvene stole, ki so zdaj v delu, pa je prevzel g. Fr. Primožič, tudi mizar iz Žirov. — V obče smo bili dozda z vsemi delavci lahko zadovoljni, ker so nam delali dobro in čedno, in pa ne po pretiranih cenah, kajti gledati je treba pri naših prepričljivih denarnih močeh na vsak helar, ki se izda. — Anton Dolinar, župnik.

Knjige in časopisi.

Podadmiral Viljem baron Tegetthoff, zmagovalac na morju l. 1866. Po zgodovinskih virih opisal Hrvojić. S podobami. Založil Anton Turk v Ljubljani. Str. 104. Cena 60 vin., po pošti 70 vin. — Pod tem naslovom izšla je lična knjižica, namenjena slovenski mladini ljudskih šol, katere naj bi se s čitanjem takih knjižic unemala zlasti za domoljubne junaške čine in za kreposti, kakršne je imel slavni vojskovodja podadmiral baron Tegetthoff. Pa tudi preprosto ljudstvo, sosebno mladeniči-vojaki, bodo našli v njej dokaj zanimivega in koristnega, ker opisuje knjižica precej obširno znameniti razvoj naše mornarice pod vodstvom neumorno delujočega, žal prerano umrlega avstrijskega podadmirala barona Tegetthoffa. — Vsebinska je razdeljena v šest poglavij z naslednjimi oddelki: 1. Mladost. 2. V vojaškem stanu. 3. V bitki pri Helgolandu. 4. Vojska l. 1866 na kopnem. 5. Vojska na morju. 6. Tegetthoff državnik in preosnovatelj. — Šolske knjižnice si bodo sigurno brezizjemno omislile to delce.

Dopisi.

Iz Št. Vida na Vipavskem, 27. avgusta. Prvikrat smo pri obč. volitvi sijajno zmagali v tretjem razredu, kjer je tri četrtine vseh volilcev. Izid volitve podobinskega zaupnika, kjer volijo vsi trije razredi skupaj, pokazal je tudi, da je ogromna večina na naši strani, kajti zmagali smo tudi tam.

V drugem razredu so pa zato liberalci zmagali z večino 4 ozir. 2 glasov — o prvem razredu niti ne govorimo, ker ta razred so si znali liberalci o pravem času zagotoviti s častnimi občani —, ker so se poslužili za agitacijo nečastnih sredstev, kojih bi se mi sramovali. Lagali so po vzgledu svojega mojstra, obrekovali, grozili dolžnikom, vdove strašili z uničenjem, in kar je najbolj infamno, grozili so tudi z brezobrestnimi posojili, koje dobivajo vinogradniki za nove nasade po trtni uši opustošenih vinogradov. Drugim so pa obetali, ako ž njimi potegnejo.

In ravno s tem so več naših volilcev zbegali, da so se ali zdržali volitve ali so šli na njih stran. To naj bo pribito! Poskrbeli pa bomo za v prihodnje, da spodbijemo to agitacijsko sredstvo liberalni kliki, da bodo vsi davkoplačevalci brez razločka političnega mišljenja deležni teh državnih in deželnih dobrot.

Pristojna oblastva opozarjamo pa, da poverijo ta posel nepristranski osebi —, ker vinogradniki so nezadovoljni in ne samo v Št. Vidu, ampak tudi drugod, — saj vender brezobrestna posojila nimajo namena vpreči prosilce v liberalni voz, pač pa pomagati ubožanemu vinogradniku do toliko zaželenega vspeha.

Zaradi zmage zaupnika in v tretjem razredu dali smo res radovanju duška pri kozarcu poštenega pristnega vina »zavrelko« in »godlo« prepuščamo nasprotnikom, s katero so že itak postreženi v dveh znanih liberalnih gostilnah že par let. — Videl je znani dopisnik »Sl. Naroda«, Ivan Kruti, samo jednega našega volilca, da se je preveč nagnil, svojega pa, katerega sta morala dva moža podpirati in tretji noge predstavljati, pa ni videl. Pometajte torej pred svojim pragom, kjer imate dovolj smetij.

Prevarili so liberalci tudi več naših častilakovnih volilcev s tem, da so jim obetali sedeže v odboru, ako ž njimi volijo. Ker pa obljubam niso mogli ugoditi, zato ker ni toliko sedežev v odboru, provzročili so prevarani volilci tak škandal, da so se morali nekateri agitatorji poskriti, sicer bi bili dobili »batin«, koje nam je prej obetal Ivan Kruti.

Dopisnik »Sl. Naroda« čuti tudi travo rasti v našem taboru, ker tako samozvestno prerokuje, da se nekaj kuha proti gospodu

Uršiču zaradi posojilnice. Ako je res tako občeveden, zakaj ne pove naravnost, kaj se kuha. Pozivljamo ga, naj le jednega posojilničnega dolžnika imenuje iz šentvidske občine, kateri bi bil posojilnici res nevaren. Namen dopisnika je očitno zloben, s tem hoče posojilnico diskreditirati, toda posrečilo se mu ne bo, ker Vipavci predobro poznamo njegove nakane.

Na druge duhovščino poniževalne opazke niti ne odgovarjamo, ker smo jih itak iz ust dopisnika »Slov. Naroda« že davno vajeni.

Toliko smo si šteli v dolžnost odgovoriti dopisniku »Slov. Naroda« v ohrambo resnice.

Iz Črnomlja, 27. avgusta. Z ozirom na dopis iz Črnomlja z dne 25. t. m. nam je g. Fran Šetina poslal naslednji popravek: 1. Ni res, da nisem bil povabljen k banketu; res pa je, da sem dobil istotako kakor vsi drugi gospodje vabilno polo k vdeležbi. 2. Ni res, da se je prezirala moja oseba; res pa je, da se mi je pri banketu nakazalo častno mesto poleg družih. 3. Ni res, da sem se hotel maščevati nad gg. uradniki; res pa je, da sem občeval, kakor gre, z drugimi gospodi. 4. Ni res, da sem prišel šele proti koncu v dotične prostore hotela; res pa je, da sem prišel pravočasno in bil že pri začetku banketa navzoč. 5. Ni res, da sem hotel govoriti v imenu belokranjskega ljudstva; res pa je, da sem govoril kot Belokranjec, kamor spadam, na proslavo cesarjeve sedemdesetletnice. 6. Ni res, da sem zaklical gg. uradnikom skrajno žaljiv izraz; res pa je, da sem šaljivo izrekel v privatnem pogovoru ne-uradniku ne žaljivo besedo. 7. Ni res, da podpiram liberalno časopisje z svojim dopisovanjem; res pa je, da nimam časa zato. 8. Res je, da sem bral nek dopis v »Slovenskem Narodu«, ki se pričinja z: Slava, slava, slava! Ni pa res, da bi bil jaz z tistim dopisom v kaki zvezi. — Radovedni smo, kaj poreče nato naš g. dopisnik, kateremu popolnoma verujemo.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 30. avgusta.

Oglasila za II. slovenski katoliški shod. Pripravljali odbor prosi tem potom vse one, ki se nameravajo udeležiti II. slov. katoliškega shoda, da takoj oglase svojo udeležbo. Dne 5. septembra se zaključijo objave udeležencev.

Stanovanja za udeležence katoliškega shoda. Oglasila za udeležbo na katoliškem shodu naraščajo, zato prosimo ono spoštovano ljubljansko prebivalstvo, kateremu je, izvršujoč znano slovensko gostoljubnost, mogoče postreči gostom s stanovanjem, naj se blagohotno nujno oglasi pri gg. Maks Brusu (pri Štefetu) pred Škofijo, pri Podrekarju na Starem trgu, pri Koechlerju, kapelanu v Trnovem, pri Fr. Breskvarju, knjigoveškem mojstru pred škofijo, pri Ivanu Kregarju, pasarju na Poljanski cesti, ali pa po dopisnici ali v pismu na pripravljali odbor II. slov. katoliškega shoda, ki sprejema tudi ustna naznanila mej uradnimi urami od 11. do 12. ure dopoldne v stolnem župnišču II. nadstropje.

Udeležba na II. slov. katoliškem shodu bode velikanska. Mnogobrojna udeležba je naznanjena tudi iz Štajerske, Koroške in Primorske, tako da bodo 10., 11. in 12. septembra zbrani v impozantnem številu zastopniki vseh katoliških Slovencev, pa tudi mili nam bratje Hrvatje. Slovenskih županov je že do danes naznanjenih do 200. Društva, ki se udeležijo baki-ljade v proslavo cesarjeve 70letnice, naj udeležbo nemudoma naznani »Slov. kršč. soc. zvezi«. Društva, ki imajo zastave, naj pridejo z zastavami. Doslej je naznanjenih 121 društev, deloma korporativno, deloma po deputacijah. — Ljubljanci naj udeležbo naznanjajo »Katol. Bukvarni«.

Osebnosti. V Gradcu je včeraj umrl generalni vikarij graške škofije in stolni prošt dr. I. Winterer, rojen l. 1823. — Poštima praktikantoma sta imenovana Hugon Lenassi v Ljubljani in Viktor Supančič v Trstu. — Župnijske izpite sta te dni v Mariboru delala č. gg. Janez Munda in Karol Kumer. — Umrleje v Konjicah

asistent mariborske bolnice A. Ledinegg — Poročil se je mestni blagajnik g. Veličan Fink z gđ. Pavlo Bezljaj.

Liberalstvo in njega opore. Lukovski Mlakar je držal besedo in je v »Narodu« poslal dopis o št. Gothardkem shodu, kjer se norčuje iz govornikov in o govorih čisto napačno poroča. No, kaj pravi lukovski Mlakar, je nam čisto vse jedno. Le to moramo konstatirati, da je liberalstvo na Kranjskem sedaj v svoji breznačajnosti padlo na najnižjo stopinjo. Desnico podaje Schweglu, da ga drži od zgoraj, z levico se pa opira na socijalno demokracijo. V št. Gothard so pridrli socijalni demokratje, našuntani od liberalcev in »Naroda« v svojem poročilu očitno simpatizuje z njimi. Saj so si pa bili na shodu tudi vsi jednaki: liberalci in socijalni demokratje so se drli kakor pavijani, in izpodbijali vsak predlog, ki je kmetu v korist. Liberalci Mlakar in konsumar Čobal se razumeta kot brata, ravno tako kakor Tavčar in Schwegel, kadar treba udrihati po krščanskih strankah. Smešno je posebno, ko grozi »Naroda« poslancu Pogačniku, da bodo z njim »obračunali« pri prihodnjih volitvah. Saj so že zadnjič z vso močjo delali proti njemu, in je vendar zmagal. Tem bolj gotovo bo v kljub vsem liberalcem in socijalnim demokratom zmagal sedaj, ko si je s svojim nastopom povsod pridobil zaupanje.

»Narodov« napad na gosp. grofa Schaffgotscha. »Narod« je postal podoben steklemu psu, ki napada vse, karkoli zagleda. Poročali smo, da je imenovan dvornim svet. pri c. kr. dež. vladi kranjski g. And. grof Schaffgotsch. »Narod« je bil takoj pri rokah z napadom na g. grofa, ker glasilu slovenske »inteligence« ni prav, da je gosp. grof na svojem visokem mestu veran sin katoliške cerkve. Nam zadošča, da smo »Narodovo« besnost zabeležili, prepričani pa smo, da g. grofa napadi lista, katerega vsaka dostojna družba obsoja, ne bodo boleli.

»Klerikalni argumenti«. »Narod« je porabil kratko opombo o učitelju Gregorcu v ponedeljkovi številki našega lista, da je namazal včeraj cel uvodni članek, ki je seveda poln nesmiselnosti. Mi smo hoteli z omenjenim dostavkom samo ilustrirati občno nevoljo ljudstva nasproti nekaterim liberalnim petelinom, ki so hoteli motiti shod, in zlasti nasproti omenjenemu gosp. učitelju, ki je med govorom dr. Šusteršiča vedno delal žaljive opazke. Danes še konstatujemo, da je ravno gospod dr. Šusteršič pomirjevalno vplival in preprečil prepir. Da pa ljudstvo ni prijazno »Narodovcem«, zakrivil je »Narod« sam, ki dan za dnem s svojo nesramno, cinično pisavo ljudstvu bije v obraz. Kdor veter seje, žel bode vihar!

Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani zastopa za novomeški okraj, kakor se nam piše. gosp. Ivan Appa, posestnik in pečar v Kandiji kot poverjenik, in sprejema vse v to stroko spadajoče posle.

Z Notranjskega se nam piše: Dunajska »Reichswehr« je 26. t. m. poročala, da so bili pretekli petek iz tržaškega poštnega vlaka južne železnice dva kondukterja in eden nadkondukter radi tatvine aretovani, in da bodo še dvanajst uslužbencev južne železnice prišli. Kradli da so v vagonih iz kovčkov že več časa, kar jim je ugajalo. Opozarjamo pri tej priliki železnične uprave, da bi tudi na sode vina, ki se po železnici vozijo, svojo pažnjo obrnile. Mnogo sodov vina pride na zadnjo postajo načetih, da v njih vino ploska. Uslužbenci železnični pa zagovarjajo to ploskanje s tem, da se je vino v sodu usušilo. Da, usušilo, ali kadar se iz praznjenemu sodu dno ven vzame, se vidijo notri v sod režeči klini, s katerimi so zabite luknje, po katerih se je vino »usuševalo«, recte iz soda jemalo. Mnogokrat pa, ko vino na svoje mesto pride, nima i onega okusa več, nego ga je imelo pri polnitvi. Iz tega sledi, da se množina iz soda vzetega vina z vodo, in sicer z vsako, ki je bolj pri rokah, dopolni.

Spomenik štajarskim vojakom, ki so padli v boju v Bosni in Hercegovini, se bode odkril ob otvorjenju štajarske dež. razstave l. 1901.

Ljubljanski gasilci so sklenili, da bodo na občnem zboru zahtevali, naj se kot društveni vežbatelj nastavi domač mož. Nekateri gasilci nas prosijo naznaniti, da hodi

nekdo okolu in z raznimi pretvezami hoče gasilce odvrniti od občnega zbora. Gasilci naj le trdno stoje na pravem stališču, da naj domače društvo ima domače moči.

Ljubljanske novice. »Bos iz Opatije v Pariza«. Ta napis je nosil danes na hrbtu po Ljubljani nek mož. Ljudje so si od vseh strani ogledovali čudaka, ki ima toliko časa, da si privošči tak sport. Čevlje je imel močje na rami. — Policijska stražnica št. I., ki je bila doslej v Cerkenih ulicah 21, se nahaja v isti ulici št. 1. v hiši g. Trtnika. — Fižol kradla je sinoči na ljubljanskem polju Jera Jeraj. Bila je aretovana in morala je oddati fižol gospodarju. — Žendarmijski postaja je vodja na begu. Fr. Zajc, žendarmijski postajevodja v Pulju, rojen v Ljubljani, je desertiral in se zasleduje. Mož je defraudiral. — Izgubila je na Mestnem trgu Marija Remžgar zavitek, v katerem je bilo 13 m sivega platna. — Na tla podrl je na Starem trgu nepreviden biciklist Marijo Germovnik, ki je poškodovana na roki. Biciklist je odnesel pete. — Najden je rujav havelok.

Ogenj. Dne 28. t. m. popoldne so posestniku Janezu Paté tu v Sp. Repčah pri Trebnjem pogorela vsa poslopja, mnogo sena in žita, obleka in orodje. Škode je nad 2000 kron. Zažgal je otrok.

Zahvala. Gospod Lovrenc Kavčič, c. kr. poštar v Medvodah, je izročil podpisani županstvu povodom cesarjeve 70letnice znesek 10 kron za uboge občine Medvode, ki naj se razdele pri prvi obč. seji. Za to naklonjenost se mu podpisano toplo zahvaljuje. — Županstvo občine Medvode: Franc Svolšak, župan.

Konzistorijsko društvo se je ustanovilo v Borovnici. Dotična pravila je dež. vlada že potrdila.

Ponesrečil se je konzistorijalni svetnik in dekan v Konjicah, veleč. g. I. Voh. Preteklo nedeljo so se mu splašili konji, da je padel z voza in se močno poškodoval, a ne nevarno.

V rogaško Slatino je do 26. t. m. prišlo 1751 strank z 2664 osebami.

Razglas. Dne 1. septembra t. l. se bode na progi mej Gorico in Tolminom, poleg na progah Gorica Trbiž in Gorica Bovec vže obstoječih vozno poštneih zvez, vpe-ljala še jedna vsakdanja, dvouprežna poštna vožnja s pokritim normalnim vozom, ki bode imel štiri sedeže. Vozni red te poštne vožnje je naslednji: Odhod iz Gorice ob 3. uri popoldne, iz Solkana 3:40, iz Plave 5:50, iz Kanala 6, Ročinja 6:50, iz Volč 8:10, prihod v Tolmin ob 8:25 zvečer. Odhod iz Tolmina ob 3:30 zjutraj, prihod v Solkan ob 7:25 in v Gorico ob 8. uri dopoldne.

Tržaške novice. Z okna četrtega nadstropja je skočila v Trstu na ulico 24letna služkinja Ivana Maver, ki je bila v službi pri rodbini Pipan. Obležala je na dvorišču mrtva. — Aretovan je bil Ivan Kristan iz Postojine radi nevarnega pretenja.

Velika železniška nesreča, ki se je primerila decembra meseca l. l. v Kalsdorfu pri Gradcu, je bila včeraj predmet sodnijski obravnavi, pri kateri so bili vsi železniški uslužbenci oproščeni. S to razsodbo je moralno obsojena uprava južne železnice.

Porotna obravnava proti morilecu Bresciju se je završila včeraj popoldne z obsodbo v dosmrtno ječo. Pred pričetkom razprave se je nabralo pred milanskim sodiščem številno radovednega občinstva, vstop v sodno dvorano se je pa radi tesnih prostorov mogel dovoliti le malemu številu občinstva. Ob 9. uri pred sostavo sodnega dvora sta zahtevala zagovornika Brescijeve, odvetnika Martelli in Merlino, naj se razprava preloži iz ničnostnih razlogov. Sodišče je predlog zavrnilo. Odvetnik Merlino je znani anarhiški pisatelj v Rimu. Prava razprava se je pričela ob 10 uri 40 minut. Predsednik je naznanil, da Bresci ne mara odgovarjati na nobeno vprašanje. Mej raznimi odmori je Bresci marljivo čital obtožnico ter se sem ter tje pomenljivo oziral po občinstvu. Branje obtožnice in raznih aktov je vzelo mnogo časa. Omeniti bi bilo iz obtožnice samo še to, da se je Bresci dolgo vadil v streljanju ter sam pripravil potrebne kroglice, da so imele boljši učinek.

Prič je bilo zaslišanih 16; najst jih je pozvalo drž. pravdnistvo, pet zagovornika. Umor je sklenil Bresci povodom dogodkov v Siciliji in Milanu ter se hotel maščevati radi ljudske bede. Ob 12. uri je bila razprava prekinjena. Malo pred drugo uro se je razprava zopet pričela. Po zaslišanju prič je jel govoriti drž. pravdnik. Obsodil je anarhiške teorije, ki vodijo do groznih zločinov, in pozival porotnike, naj izreko soglasno obsodbo in ne upoštevajo nikakih drugih okolištin. Zagovornik Merlino je ugovarjal trditvi, da se mora umor pripisovati na rovaš anarhiškim idejam; zgodovina uči, da se nahajajo morilci kraljev v vseh strankah. Govornik apeluje na porotnike, naj pripoznajo olajševalne okoliščine. Drugi zagovornik izjavlja, da Bresci ni povsem normalen, in kaže na njegovo brezmadežno (!) življenje. Nekaj poslušalcev je odobravalo Martinellijev govor. Nato se je pa oglasil Bresci sam: »Obsodite me; meni je to vsejedno. Pričakujem v kratkem revolucije!« Potem se je pričelo posvetovanje porotnikov in obsodba je bila soglasna.

Smešnica. France Janezu: »Tebi se prav gotovo meša.« — Janez: »Nikakor ne! Jaz sem čisto normal, toda samo, če se beseda narobe obrne, namreč: m a l - n o r.«

Narodno gospodarstvo.

»Nova trtna bolezen«.

Pod tem naslovom priobčil je »Slovenec« nedavno notico, da se razširja po dolenskih vinogradih nova trtna bolezen pod imenom črni palež (sphaeceloma ampelinum). Ker naši vinogradniki vsled raznih trtnih boleznij itak že mnogo škode trpijo, je umljivo, da jih vsaka vest o kaki novi bolezni zelo razburi in zato si usojam prositi, da označeno notico v tem smislu popravite, da ni črni palež kaka nova, pač pa našim vinogradnikom že mnogo let znana bolezen, katero po navadi »koze« imenujejo.

To bolezen opisal je prvi leta 1873 profesor de Bary in je imenoval glivico, katera jo provzroča »sphaeceloma ampelinum« (de Bary), nemški »schwarzer Breuner«, slovenski »črni palež«.

Ta bolezen se prikaže vsako leto manj ali bolj razširjena v naših vinogradih, in sicer najraje v vlažnih, nizkih legah in mokri težki zemlji, posebno pa v deževnem vremenu, ker trosi glivice črnega paleža brez vode ne morejo kaliti.

Glivica prezimuje na lesenih delih vinske trte in napada spomladi mlado listje, mladike, pozneje grozdje in sploh vse zelene dele vinske trte.

Posebno nekatere vrste trt so tej bolezni zelo podvržene, kakor n. pr. ameriška vrsta solonis, evropske vrste: muškatelec, modra frankinja, zeleni silvanec itd., dočim so zopet druge vrste zelo trdne in jih bolezen redko kedaj napade.

Ako se črni palež hudo razširi, potem provzroča znatno škodo, ker vsled njega dobé listi, vršički mladik in tudi grozdje črne lise in se pozneje posuše, o čemur se lahko letos v mnogih vinogradih na Kranjskem prepričamo.

Proti tej bolezni priporočajo nekateri štipanje trt z žvepleno moko ali živim apnom med vegetacijo.

Bolj zanesljivi sredstvi ste zelena galica, s katero se mora trtni les pred začetkom vegetacije mazati, in obiranje napadenih trtnih delov med vegetacijo.

Zadnje delo sme se vršiti le ob suhem vremenu, ker bi se z njim lahko drugače razširjanje bolezni še pospeševalo.

Obrane napadene mladike, listje in t. d. je treba sežgati.

Zgodaj spomladi, toraj meseca februarja, dokler trta še miruje, obrežemo najprvo trsje, ves odrezan les (rezje) sežgemo in obrezano trto namažemo vso s pomočjo trdega čopiča s 40% raztoplino zelene galice (železnega vitriola), h kateri primešamo še 1% žveplene kisline.

Čez kakih 10 — 14 dni se to delo še enkrat ponovi.

Opomniti je, da trta ne sme takrat še solzeti, ker bi že nekoliko razvita očesa zmes galice in žveplene kisline lahko poškodovala.

Namesto zelene galice jemljejo nekateri samo 10% raztoplino žveplene kisline.

Na prvi način bile so leta 1896 prepa-
rirane vse trte vrste solonis v državni trti-
nici v Kostanjevici, katere so bile prejšnje
leto zelo po tej bolezni napadene.

Učinek je bil tako dober, da priporo-
čam vsem vinogradnikom, ki imajo letos po
tej bolezni napadene trte, da se tega sred-
stva prihodnje leto (februarja meseca) poslu-
žijo, da bolne trte zopet ozdravijo.

Bohuslav Skalicky,
tehnični vodja državnih vinarskih zadev
na Kranjskem.

Telefonska in brzojavna poročila.

Išl. 30. avg. Rumunski kralj je
došel včeraj popoldne z Dunaja. Na ko-
lodvoru ga je pristrčno pozdravil cesar
Franc Jožef. Ljudstvo je oba vladarja
navdušeno pozdravljalo. Kralj se je ude-
ležil obeda v cesarski vili. Popoldne
je obiskal princezino Gizelo in se po-
zneje podal s cesarjem na izprehod.

Išl. 30. avgusta. Beligradskega za-
stopnika je cesar sprejel v avdijenci.

Ljutomer. 30. avg. Nemoi aran-
žujejo za 8. in 9. september provoka-
torično nemško slavnost.

Rim. 30. avgusta. Tu se razširjajo
vesti o preprečenem umoru kralja. Na
kolodvoru Mazza - Carrara so aretovali
nekega človeka, ki je nameraval poto-
vati v Rim, da ondi umori kralja. —
Uradno se ta vest potrjuje s pristav-
kom, da je aretovanec bolan na živcih.

Rim. 30. avgusta. Župnika Valpo-
nija pri San Sebastianu v Rimu je ob-
sodilo sodišče v osem mesečno ječo, ker
je baje poveljeval (?) umor Umberta.
Obsojeni je vložil priziv.

Berolin. 30. avg. Cesar bode na
lastne stroške postavil na tigu pred
brandenburškimi vrati spomenik svojemu
očetu cesarju Frideriku.

Lipsko. 30. avgusta. Dne 18. ok-
tobra se na tukajšnjem bojnem polju iz
l. 1813 položi temelj velikemu spome-
niku v spomin na padle vojake. Avstrija
pošlje k slavnosti svojega zastopnika.

London. 30. avgusta. „Daily Mail“
potrjuje, da bode lord Wolseley dne
31. oktobra odločil mesto generalisima
angleške armade. Lord Roberts bode
njegov namestnik.

London. 30. avgusta. Vsi angleški
železniški uslužbenci nameravajo delo
ustaviti. Gre za višje plačilo usluž-
bencem neke žel. družbe „Glegt Eastern
Railway“, ki se je obrnila do druge
družbe, naj ji v slučaju stavke poma-
gajo s svojimi uslužbenci. Pol milijona
železničarjev je sklenilo, da se ne uda
družbam, ampak da na korist svojih
tovarišev pri „Great Eastern Railway“
raje ustavi delo.

London. 30. avg. Roberts brzo-
javlja iz Belfasta 28. t. m.: Buller po-
roča o svojih včerajšnjih operacijah in
pravi, da sta dva bataljona po vročem
boju zasedla kopje. Kraj Bergendal je
utrjen in ga obdaja 1500 yardov ši-
roko polje, na katerem ni mogoče najti
zatišja. Buri so ostavili na mestu 20
ubitih, 19 smo jih ujeli. Z osvojitvijo
tega kraja nam je bilo mogoče zasesti

vse višave, s katerih so se Buri umak-
nili. Na naši strani je padel 1 stotnik
in 13 mož. 7 častnikov in 57 mož je
ranjenih. Skupna naša izguba je seveda
vsekako večja, a je dosedaj neznana.
Buri so se hoteli odločno upreti, a ker
je bila poražena johannesburška poli-
cija, ki je varovala kopje, je odpor iz-
ostal.

London. 30. avg. Roberts brzo-
javlja iz Belfasta 27. t. m.: Buller je
zasedel Machadodorp. Sovražnik se je
umaknil proti severu. Zasedoval ga je
nekaj časa Dundonald, a radi neugod-
nega terena ni mogel preko Helvecije.
French je pregnal Bure iz Flandson-
teina. Sovražnik se je tako naglo umak-
nil, da ni imel časa niti za menažo (!).

Vojska na Kitajskem.

Glasom današnjih poročil iz Shanghaija
je res prišlo do napovedane velike bitke
bokserji ter mejnarodnimi četami, katerim
je baje pomagalo tudi nekaj miroljubnih Kitaj-
cev. Na strani bokserjev so se bojevale tudi
regularne cesarske čete, kar je padel jasen do-
kaz, da vlada v Pekinu ali kjer je že, še ne
misli resno na mirovna pogajanja. Vspeh
bitke je po poročilu popoln poraz Kitajcev,
vendar pa je število padlih bržkone preti-
rano. Padel je tudi neki princ Tuan, ne ve
se pa, če je to provzročitelj vstaje.

Mirovna pogajanja se bržkone še dolgo
ne prično, ker razun Rusov in Angležev
nihče ne prizna Li Hung Čanga za pravega
pooblaščenca Kitaja.

Frankobrod ob Menu. 30. avg.
„Frankfurter Zeitung“ poroča iz Shan-
ghaja, da so tam zasledili zaroto, ki je
nameravala zažgati celo mesto. Evrop-
skim uradnikom in vojakom je pa bilo
prepovedano iti po noči iz hiš. Položaj
je zelo kritičen.

Berolin. 30. avg. Starosta admi-
ralov poroča iz Taku, da so se 18. t.
m. izkrcale naslednje vojne moči: An-
gleži 189 častnikov 5942 mož. Ameri-
kani 155 častnikov 4470 mož. Francozi
115 častnikov 2903 mož. Italijani 13
častnikov 277 mož. Japonci 573 čast-
nikov 19.508 mož in Rusi 275 častni-
kov in 11.500 mož.

London. 30. avg. (C. B.) Daily
Telegr. poroča iz Shanghaija: Kitajci so
bili 23. t. pri Tehšu popolno poraženi.
Padel je princ Tuans 1500
možmi. Ostale čete so Ja-
ponci zapodili iz pokrajine
Či-Li. — „Standard“ poroča: Yan-
šikai je sijajno premagal bokserje in
cesarske čete iz Peitsanga in Hosija.
Padlo je 1500 mož.

Berolin. 30. avg. Poročevalec „Lo-
calanzeigerja“ brzojavlja iz Hongkonga:
Izkrcanje japonskih čet na Amoy je
napravilo veliko senzacijo. Angleška
mornarica radi tega ostane v Hong-
kongu.

Berolin. 30. avgusta. Wolffov urad
poroča iz Tientsina 26. t. m.: Japonci
nameravajo zasesti Paoting-Fu. Iz Taku
že odhajajo večje čete.

Shanghai. 30. avgusta. Reuterjev
urad poroča: Tretja indijska brigada je
dobila povelje, da se ustavi v Shanghaiju.

Prošnja.

Dne 28. t. m. ob 3. uri popoldne je nastal požar
v Ribnem pri Bledu. Ker ni bilo ljudi doma, stalo
je takoj 6 hiš z gospodarskimi poslopji v pla-
menu, sedmemu gospodarju so pogorela le gospodarska
poslopja. Zgorelo je vse, žito, mrva, nekaj živine, še
celo obleka, katero so nosili na prosto, pa je vihar
zanesel plamen na dotičen prostor in radi udušljivega
dima nihče ni mogel blizo. Pogoreli so vsi revni, za-
dolženi kajtarji. Dva izmed njih nista bila zavarovana,
drugi za male, neznatne svote od 400 do 1200 kron.
Beda je velika. Škoda znaša blizo 18.000 kron. Le
hitra pomoč more pogorelece oteti največje bede.

Podpisana obračata se torej v prvi vrsti z nujno
prošnjo do slavnih županov, velečastitih farnih ura-
dov in slavnih posojilnic radovljanskega okraja, naj
blagovolje revežem naklonijo podporo. Priporočata se
posebno velečastitim farnim uradom, naj bi za pogo-
relce priradili cerkvena darovanja.

Prosita pa tudi vsa druga blaga in usmiljena
srca po deželi, da kakor vedno tudi v tem slučaju
pomagajo svojim nesrečnim rojakom.

Darove sprejemata podpisana, katera bota tudi
skrbela, da se vestno porazdeli.

Ribno - Bled, dne 29. avgusta 1900.

Janez Burja, župan. Janez Oblak, župnik.

Umrli so:

28. avgusta. Ivana Jerandčič, posestnica, 57 let,
Karlovska cesta 8, paralysis cordis pneumonia. —
Barbara Šolar, dninarica, 70 let, Radečkova cesta 11,
ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm.

	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura po Celsiju	Vetravi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
29. 9. včer.	739-4	15-5	sl. zah.	skoro jasno		
30. 9. jut.	740-8	14-8	sr. sever	sk. jasno		7-4
2. popol.	740-9	19-1	p. m. svzh.	del. oblak.		

Srednja včerajšnja temperatura 15-7° normale: 17-3°.

Zahvala.

764 1-1

Podpisano županstvo se iskreno zahvaljuje vsem,
ki so pri požaru v Ribnem pripomogli, da se požar
vkljub silnemu vetru ni razširil na druge hiše. —
Izrečno velja posebna zahvala visokorodnemu gosp.
c. kr. okrajnemu glavarju v Radovljici, ki je takoj
prijel na lice mesta ter pogorelec obljubil, da bo
skrbel za znatno podporo. Nadalje zaslužijo javno za-
hvalo slavnega gasilna društva na Bledu, v Gorjah,
Radovljici, Brezici, Kamni Gorici in na Bohinjski Beli.
Blejsko gasilno društvo je bilo kot najbližje prvo pri
požaru ter je pod previdnim vodstvom g. načelnika
Rusa omejilo požar, da se ni razširil po ostali vasi.
Za ves trud in vse naporno delo vsem: Bog plačaj!

Županstvo Ribno na Bohinjski Beli,
dne 29. avgusta 1900.

Janez Burja, župan.

Zahvala.

767 1-1

Vsem, ki so nam ob bolezni in smrti
najinega predragega sina

Leona Levca

izrazili svoje sočutje, kakor tudi za izkazano
zadnjo čast in darovane vence, izrekava naj-
presrečnejšo zahvalo. Prav posebno pa se za-
hvaljujeva za poslednje spremstvo prečast.
gospodom dominikanskemu priorju p. Egidiju
Glasziesu, župniku M. Koželju, župniku
J. Šafarju, župniku Fr. Porentu in bogo-
slovcu J. Sparovcu, potem za mnogobrojne
dokaze prijateljskega sožalja velenjenim
rodbinam gospodov Lojza Pavlina, c. kr.
nadinženarja Fr. Pavlina, c. in kr. majorja
J. Tomšeta, adjunkta državnih železnic M.
Jegliča, c. in kr. stotnika J. Kobatha,
c. kr. profesorja M. Pajka v Podbrezjah in
rodbinam gospodov državnega poslanca J.
Pogačnika in postajnega načelnika R. Go-
loha v Podnartu, kakor tudi gospodu učitelju
J. Kifferletu ter učiteljem in součencem
predragega pokojnika.

Podbrezje na Gorenjskem,
dne 29. vel. srpana 1900.

Francišek in Pavla Levec.

Zahvala.

764 1-1

Mnogi dokazi odkritega sočutja mej bo-
lezni in povodom smrti naše iskreno ljub-
ljene soproge, ozir. hčere in sestre gospe

Jakobine Unger roj. Schober

mnogi krasni darovani veni in številno častno
spremistvo k zadnjemu počitku drage pokoj-
nice nalaga nam dolžnost izreči vsem dragim
sorodnikom, prijateljem in znancem iskreno,
toplo zahvalo.

V Ljubljani, dne 29. avgusta 1900.

Globoko žalujoči ostali.

Hiša z vrtom na Selu št. 13 pri Ljubljani se prodá.

Cena se izve pri Janezu Židanu na
Selu št. 8. 765 3-1

Spretna kuharica,

tudi v drugih delih gospodinjstva dobro iz-
urjena, želi v službo stopiti h kakemu
duhovnemu gospodu.

Več je izvedeti pri gospej Mariji Kunc
v Ljubljani, Tržaška c. sta 47. 750 3-3

Proti malokrvnosti.

Železnato vino

lekarnarja G. Piccoli

v Ljubljani

dvornega zdravnika Nj.

Svetosti papeža

ima v sebi 90krat več železa

kakor druga po reklamni nezaslužno sloveča
china-železnata vina, katera čisto ni-
majo več železa v sebi, kakor vsako ceno na-
mizno vino.

Vsled tega največje jamstvo za iz-
datnost tega vina pri malokrvnih, ner-
voznih ali vsled bolezni oslabeledih osebah,
kakor tudi še posebej pri bledih, slabotnih
in bolehalih otrocih. II. 590 50-9
Dobiva se v steklenicah po pol litra.

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez
vsake priprave in težave najfineje li-
kerje po francoskem sistemu s po-
močjo ekstraktov, ki stanejo za napravo
po 5 litrov likerjev: tropinovec, absinc,
vermut, ruski pelinovec, češki liker,
kimmel po 80 kr.; slivovec, rum, češ-
njevec, alaš, alpski liker po 85 kr.
in konjak, benediktinec, chartreuse,
plznski liker po 95 kr. Razpošiljam
proti predplačilu v znakah ali poštne
nakaznici, po poštne povzetju 10 kr.
več. Vsaki pošiljki pridenem navo-
dilo, kako se napravi liker. Prepro-
dajalcem, če naročijo več blaga, mnogo
ceneje.

Anton Rukavina,

Trst,

612 50-23 Via Belvedere št. 23.

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vred-
nostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in
984 105 razvinkuliranje obligacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Dunajska borza.

Dne 30. avgusta.	
Skupni državni dolg v notah	97-60
Skupni državni dolg v srebru	97-20
Avstrijska zlata renta 4%	116-95
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	97-70
Ogerska zlata rent 4%	115-—
Ogerska krona rent 4%, 200	90-60
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1702-—
Kreditne delnice, 160 gld.	662-—
London vista	242-20
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. veli	118-20

Dne 29. avgusta.	
20 mark	23-65
20 frankov (napoleonor)	19-29
Italijanski bankovci	90-45
C. kr. cekini	11-41
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	171-—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160-—
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	193-—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94-35
Tisine srečke 4%, 100 gld.	139-75
Dunavske vravnave srečke 5%	250-50

Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	106-—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-20
Priporočne obveznice državne železnice	—
južne železnice 3%	321-50
južne železnice 5%	119-75
dolenjskih železnic 4%	99-50
Kreditne srečke, 100 gld.	385-—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	367-—
Avstrijskega rubečega križa srečke, 10 gld.	42-25
Ogerskega	20-75
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12-80
Rudolfove srečke, 10 gld.	63-—

Salmove srečke, 40 gld.	170-—
St. Genois srečke, 40 gld.	183-—
Waldsteinove srečke, 20 gld.	—
Ljubljanske srečke	46-50
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	275-80
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6110-—
Akcije železnice Lloyda, 500 gld.	800-—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	112-—
Splošna avstrijska stavbiška družba	153-—
Montanska družba avstr. plan.	457-75
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	465-—
Papirnih rubljev 100	255-75

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, sredk, denarjev itd.
Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobika. — Promese za vsako tveganje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjalnična delniška družba

„M E R C U R“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih
papirjev in vestni sveti za dosegajo kolikor je mogoče visocega
obrostenja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.